

Τὸ δέφτερο παράδειγμα εἶναι τὸ ἀκόλουθο ἀπὸ τῆ σελ. 52

«Ὁφείλομεν καὶ δυνά-
μεθα νὰ χωρίζωμεν αὐτὰ
»ἀπ' ἀλλήλων, διότι μόνον
»τὰ ἐκάστοτε παρὰ τῷ λαῶ
»ἐν χρήσει μαρτυροῦσι περὶ
»τῆς σὺν τῷ χρόνῳ γινομέ-
»νης ἐξελλίξεως».

Ὁ λόγος πού δίνει ὁ κ. Χαντζίδακις ἀποδείχνει ἴσως μοναχὰ πὼς ἔχουμε χρέος νὰ κἀνομε τὸ χωρισμὸ πού συσταίνει, ὄχι ὅμως καὶ πὼς μπορούμε, ὅπως κατὰ τὸ φαινόμενον ἰσχυρίζεται. Τίτιου μεγάλου ἐπιστήμονα πού νὰ μιᾶ τόσο ἀκατάστατα καὶ μπερδεμένα ἀδύνατο μὲς φαίνεται νὰ ὑπάρχει τὸ τέρι του!

Παρακαλέσαμε παραπάνου τὸν κ. Χαντζίδακιν νὰ μᾶς φωτίσει, γιατί ἀραγες βάζει σόλοικα τὴν ὑποταχτικὴ ὅπου δὲ χρειάζεται κι' ἔπειτα μαλλιαρικὰ τὴν περιφρονεῖ ὅπου τὴ θέλει ἡ παλιὰ γραμματικὴ. Καὶ τώρα, πρὶν τελιώσουμε, θὰν τὸν παρακαλέσουμε ἀκόμα νὰ μᾶς λύσει κι' ἄλλη μᾶς μιὰ ἀπορία. Παρατηροῦμε δηλαδὴ πὼς σ' ἓνα μέρος γράφει ἀναγκαιῶς ἔχει *IN A* συνάπτωμεν, κι' ἔπειτα πάλι σ' ἄλλο μέρος ἀνάγκη *NA* φιλοκρινηθῶσι· κι' ἐπιθυμοῦσαμε πολὺ νὰ διδαχτοῦμε γιατί ἀφτὴ ἡ ποικιλία τοῦ *ina* καὶ *na*. Σ' ἀφτὸ τὸ κεφάλαιο ὁ δίδυμὸς τοῦ κ. Μιστριώτης εἶναι συνεπώτερος καὶ λογικώτερος. Θαρρῶντας πὼς ὁ βαρβαρισμὸς ἐκοψε τὴ μύτη τοῦ *ina* ὅπως ἡ βάρβαρη σφεντόνα ἐσπασε τοῦ Ἑρμῆ τὴ μύτη σ' ὄμορφο καὶ θλιβερὸ τραγοῦδι τοῦ Ἑρμωνα, ἀνασκουμπώθηκε ἀποφασιστικὰ νὰ ξανακολλήσῃ καὶνούργια μύτη μὲ δική του τέχνη, ἂν καὶ τὸ ξανακόλλημα εἶναι ἀρκετὰ πρόστυχο, ὅπως τὰ περισσότερα ξανακολλήματα τέτιας λογῆς. Μὰ ὁ κ. Χαντζίδακις πότε μιστριώτικα ξανακολλᾷ τὴ μύτη, καὶ πότε ἀφίνει καὶ τὸ νὰ κουτσουμπῆ καὶ ἔμᾶς ὄλους σὲ τρομερὴ καὶ σκληρὴ στενοχώρια. Γιατί μήτε μπορεῖς κἀν ἀπὸ τ' ἀγραψίματά του νὰ ξεδιαλύνεις τὸ τί προτιμᾷ. Κάπου εἶπε πὼς ἡ γλῶσσα μᾶς κατάντησε στὰ σημερινὰ της κατάντια ἀπὸ ἔθνικα δυστυχῆματα, καὶ κατ' ἀφτὸ πρέπει ἴσως νὰ συμπεράνεις πὼς γράφει *ina* προτιμῶντας τὸ μιστριώτικο ξανακολλημὸ. Στὸ ἄρθρο του ὅμως πάλι πού ξετάζουμε ὀρκίζεται πὼς ἡ σημερινὴ μᾶς γλῶσσα, ἡ μαλλιαρὴ μᾶς γλῶσσα, αὐδὲν ἄλλο κατ' ἀλήθειαν

»ἀρχίζουμε νὰ μὴν τὸ πιστεύουμε] εἶναι ἡ φυσικὴ-
»τάτη καὶ ὁμαλωτάτη συνέχεια τῆς Κοινῆς». Κατὰ
τοῦτο ἡ μύτη, ἀχρηστὴ ὄντας, ἔπεσε φυσικώτατα σὰ
βατράχου οὐρά, καὶ τὸ νὰ πρέπει ἔτσι νὰ μείνει νὰ
λυγερὸ καὶ λεβέντικο. Τί τάχα ἀληθινὰ νομίζει;
Ἐλπίζουμε πὼς θὰ μιλήσῃ καὶ πὼς δὲν ἔχει ἀπό-
φαση τὸ μυστικὸ νὰν τὸ πάρει στὸν τάφο του.

Ἀρχίσαμε τὰ λίγα μᾶς ἀφτὰ λόγια μὲ μιὰ
κλασσικὴ παροιμία, κι' ἄς τὰ τελιώσουμε μ' ἓνα

κλασσικὸ ρητὸ, τὸ σοφὸ κι' ὄμορφο ἐκεῖνο ἀπὸ τὸν
Πίνταρο (Ὁλ. Θ, 157)

σοιγαμένον

οὐ σκαιότερον χρῆμ' ἔμασον.

Τὸ ρητὸ ἀφτὸ, ὃ σόλοικε Χαντζίδακι, σημαίνει (καὶ σοῦ τὸ ξηγοῦμε, ἐπειδὴς κατέχεις νὰ μὴν πα-
ραγωγῆς, δὲν εἴμαστε ὅμως βέβαιοι ἂν ἐννοεῖς καὶ
τὴν προγονικὴ μᾶς ποίηση) πὼς συχνὰ εἶναι φρόνιμο
τὸ νὰ σωμαίνεις ἢ νὰ μετρεῖς τὰ λόγια σου κι' ἐλ-
πίζουμε πὼς τὴν πινταρικὴ ἀφτὴ θεωρία σοῦ τὴν
ξαστέρωσε ἀρκετὰ τὸ ταπεινὸ μᾶς τοῦτο ἄρθρο.

ΤΟ ΕΡΗΜΟΚΑΣΤΡΟ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο)

Εἶχε νυχτώσῃ πειὰ ὅταν τὰ παιδιὰ ἀποφάσισαν
στὴ χώρα νὰ γυρίσουν. Καὶ τί γυρισμὸς ἦταν αὐ-
τός! Σὰν ἀπὸ γάμο ἢ ἀπὸ πανηγύρι. Θρίαμβος
ἀληθινός. Κ' ἡ θεὰ Σόφω τρώμαζε βλέποντάς τα
νὰ περνοῦνε σὰν ἀνεμοστρόβιλος ἀπ' τὴν αὐλόθυρά
της, κι' ὅλος ὁ κόσμος σηκώθηκε στὸ πόδι ἀπὸ τὴν
ταραχὴ πού ἔκανε τὸ πέρασμά τους. Μὲ τὰ φτερά
τοῦ ἀνέμου σπάρθηκε σ' ὄλους τῶν παιδιῶν τοὺς
κύκλους τ' ἀγγελμα τῆς νίκης τὸ χαρούμενο. Καὶ
βᾶσταξαν τὰ κρυφομυλητὰ τους τὰ συμβούλια ὄρες
πολλές τὴ νύχτα. Καὶ τὴν αὐγὴ ξεκίνησε γιὰ τὸ
κᾶστρο δὺὸ φορὲ τρανύτερος στρατὸς ἀπὸ τὸν
πρῶτο. Γιατ' εἶπαν πὼς μὲ τῆς φοβέρες πού ἔκαμε
ὁ βοσκὸς καὶ μὲσ τ' ἀβύσσου, θᾶρχονταν πίσω νὰ ζη-
τήσῃ ἐκδίκηση καὶ τὴν τάπια νὰ τὴν πατήσῃ. Κ'
ἦραν τὴν τάπια τώρα ἀπειράχτη! Καὶ φύλαξαν
ὡς τὸ μεσημέρι καὶ πέρα μὴ φωνῆ κανέναν, ὅμως
τὰ γέλασε αὐτὸς ὁ λογισμὸς τους. Ὁ Νίκας ὁ βο-
σκὸς δὲν ἔδειξε πουθενὰ τὸν ἰσκιό του. Κι' ἄφησαν
τὴν τάπια λυπημένα τὰ παιδιὰ καὶ μ' ἀνευχάριστη
τὴν ὄρεξη τοῦ πολέμου. Καὶ τὸ πρῶτ' ἄλλο ἀνέ-
βηκαν καὶ πάλι μὲ τὴν ἴδια ὁρμὴ καὶ μεγαλύτερη,
ἀλλὰ τοῦ κάκου καρτέρεσαν κι' αὐτὴ τὴ μέρα.

Καὶ πιστέψαν πὼς ὁ φόβος τὸν εἶχε πιάσει στὰ
καλὰ τὸ δόλιο τὸ βοσκὸ καὶ δὲν τὸν ἀφινε νὰ

ζυγώσῃ πειὰ στὴν τάπια. Ἀμμή τί θάρρεψε τάχα,
πὼς εἶχε μὲ ποιούς νὰ κἀμῃ ὁ κρουκοσιχάτης;
Ἔτσι νὰ ξέρῃ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ μὴν πιάνεται
μὲ τέτοια παληκάρια. Καὶ νὰ τραβᾷ ἀνοιχτά,
γιατί μέσα στὸ κᾶστρο βρωμάει μπαρούτι—καὶ βρον-
τάει κουμποῦρα κιόλα. Ὅχι, ἂν τοῦ τὸ λὴρ ἡ καρ-
διά, ἀ; ξαναπατήσῃ, νὰ ἰδοῦμε! Τοῦ κάκου πάλ
ἔλεγαν μερικά, τὰ φρονιμώτερα, πὼς θὰ ξανάρθῃ κ'
εἶχαν ὑπόψια μὴν τοὺς τὴν πάρῃ ἀξάφνα τὴν τά-
πια. Ἐνῶ θ' ἀκούῃ τ' ὄνομα μοναχὰ τῆς τάπιας
καὶ θὰ τὴν πιάνῃ τρομάρα, θὰ βλέπῃ τὸν ἰσκιό της
νὰ πέφτῃ ἀντίκρου στὰ βουνὰ καὶ θὰ σπάζῃ τὰ πόδια
τοῦ στὴ φευγάλα.

Ἔτσι ἰδιώξαν καθε φόβο ἀπ' τὴν καρδιά τους.
Χαίρονταν μοναχὰ μὲ τὴν παληκκάρια πού εἶχαν δεῖ-
ξῃ στὸ βοσκὸ, κι' ἀναπαύονταν σ' αὐτὴ τὴν περήφανε
τὴ φαντασί τους. Εἶχαν περάσῃ λίγες μέρες ἀπὸ
τότε. Μιὰ Κυριακὴ, χωρὶς νᾶχουν ὀλότρετα τὸ νοῦ σὲ
γίδια καὶ σὲ βοσκούς, εἶχαν ἀνεβῆ κατὰ τὴν πρώτη
τάξῃ τους, ὅσα πειδιὰ ἦταν πάντα μαθημένα ν' ἀ-
νεβχίνουν. Κ' εἶχαν ἀφήσῃ τ' ἄλλα κάτου, τὴν
πρόσθετη βοήθεια πού πῆραν γιὰ τὸν πόλεμο στὴν
ἀρχή, ἀφοῦ δὲν τῆς εἶχαν πειὰ καμμιάν ἀνάγκη.
Κι' αὐτὰ μοναχὰ τους τώρα, ξέθαρρα, ἄδεια ἀπ'
ἄρματα κι' ἀνέτοιμα γιὰ περίστατη πολέμου, ἔπαι-

κᾶς δὲ δυσκολέφτηκε νὰ καταλάβῃ πὼς τὸν ἔλεγε νὰ κα-
θίσῃ, ὄχι γιὰ τὴ βροχὴ, ἀλλὰ γιὰ κάτι ἄλλο. Δὲ δυσκο-
λέφτηκε νὰ καταλάβῃ πὼς τὰ λόγια τῆς Μαρίας εἶχανε
ἓνα ὄρος παρακαλεστικὸ, εἶχανε ἓνα παράπονο πού ἔφευγε
τόσο νωρὲς, καὶ δίχως διαταγὸ πιά:

— Ναι, Μαρία, τῆς λέει ἀποφασιστικὰ, θὰ μείνω. Καὶ
θέλω νὰ μείνω, ὄχι γιατί φοβοῦμαι τὴ βροχὴ, ἀλλὰ γιὰ
νὰ σὲ μιλήσω. Δὲν ἦρθα ἰδῶ. Σήμερα γιὰ τὸν πατέρα σου,
ἦρθα γιὰ σένα καὶ μόνε γιὰ σένα. Τὴν ὥρα ὅμως πού σὲ
εἶδα ἔχασα τὰ θάρρετά μου, δὲ μπορούσα ν' ἀνοίξω τὸ
στόμα μου, μὰ τώρα θὰ σὲ πῶ ἐκεῖνο πᾶχ στὴν καρδιά
μου τόσον καιρὸ. Μὰ πὲς μου πρῶτα μὲ εὐκρινεία, λεύ-
τερα καὶ δίχως διαταγὸ, πὲς μου μ' ἀγαπᾶς;

Ἡ Μαρία μὲ τὰ λόγια αὐτὰ δίχως νὰ τὸ θέλῃ κα-
ταπαράχτηκε καὶ πσιωδρομίζοντας, βρέθηκε στὸ κατώφλι
τῆς θύρας τοῦ ἐξώστη πού ἦταν πλημμυρισμένο ἀπὸ τὴ
βροχὴ, καὶ ἀπὸ κεῖ μὲ φωνή, πού φαίνονταν σὰ νᾶρχουν
ταν ἀπὸ μακρυὰ, μὲ φωνὴ πού μόλις ἰκούγότανε σὰ μυ-
στικὴ κατηγορία πού ἔβγαине μὲ διαταγὸ ἀπὸ τὸ στόμα
της:

— Γιατί μοῦ τὰ λὲς αὐτὰ τὰ λόγια Λουκᾶ; τ' ἀπαν-
τάει δὲν εἶσαι ἀρραβωνιασμένος;

— Ναι, Μαρία, ξέρω τί θέλεις νὰ μὲ πῆς. Ξέρω τί
συλλογιέσαι. Μπορεῖ νὰ μὲ κατηγορήσῃς, μπορεῖ νὰ μὲ
καταφρονήσῃς, ἀλλὰ δὲ θ' ἀρνηθῆς ν' ἀκούσῃς αὐτὰ πού
θὰ σὲ πῶ.

Ἐνας ἄνθρωπος, ἔακολουθᾷ, ἐνῶ ἐκεῖνη σιόπαινε,
σὰν κ' ἐμένα, πού δὲν εἶναι ἀκόμα οὔτε εἰκοσαφτὰ χρονοῦ
πολὺ πολὺ τὴν παντρεῖα δὲν τὴ σκέφτεται. Ξέρει πὼς
θὰ γίνῃ κι αὐτὸ μιὰ μέρα, ἔχει ὅμως καιρὸ νὰ σκεφτῇ
καὶ πιδ ὄριμα. Οἱ γονῆδες μου ὅμως σκεφτοῦντανε πάν-
τοτε γιὰ τὴν ἀποκατάστασή μου. Εἶχανε πολλὲς σκέψεις
μὲ τὴν οἰκογένεια τοῦ Καρθούλη κι ἀποθυμοῦσανε πολὺ
μὲ γένουνα καὶ συμπεθέροι. Ἐγὼ, ἔμα μὲ εἶπαν ἓνα τέ-
τοιο λόγο, δὲν ἔδωσα καθόλου προσοχὴ. Εἶχα νὰ φρον-
τίσω γι' ἄλλες δουλειᾶς προτύτερα πιδ σπουδαῖες. Μὰ καὶ
νᾶθελα νὰ σκεφτῶ γιὰ ἓνα τέτοιο πρᾶμα, καὶ ν' ἀποφά-
σιζα νὰ παντρεφτῶ, θὰ προτιμοῦσα νὰ κἀμω σύντροφο τῆς
ζωῆς μου, ὄχι τὴν Ἑλένη, ἀλλὰ μιὰν ἄλλη, ἐκεῖνηνα
πού συβιδαζότανε μὲ τις ἰδέες μου, ἐκεῖνηνα πού πραγμα-
τικὰ ἀγαποῦσα. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχία δὲν εἴμουνα ὅσο ἔ-
πρεπε λεύτερος ν' ἀποφασίσω γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Μπο-
ρεῖ νὰ μὴ ξέρῃς, μπορεῖ νὰ μὴ δοκίμασες— καὶ δὲ σοῦ τὸ
εὔχομαι αὐτὸ— τὸ βᾶσανο μιανῆς ὑποουλῆς ἐπίθεσης πού
ἀκατάπαυτα σ' ἐνοχλεῖ, σὲ κυριεύει, ὅσπου ἀποκάμεις καὶ
βαργεστίζεις, καὶ νικιέσαι, καὶ παραδίνεσαι. Δὲν ξέρεις τί
δύναμη καὶ τί ἐπίδραση ἔχει ἓνας λόγος πού σὸν κατα-
νίζουμε κάθε μέρα ἄνθρωποι πού δὲ μπορεῖς παρὰ νὰ τοὺς
σέβασαι κι αὐτοὶ μάλιστα νᾶναι οἱ γονῆδες σου. Σημείωσε
ὅμως ὅτι μέρες καὶ βδομάδες προσπαθοῦσα νὰ τοὺς κἀμω
νὰ πιστέψουν πὼς οἱ συμβούλις τους καὶ τὰ σκειδιά τους δὲ
συβιδαζόντανε μ' ἐτι ὄνειροπολοῦσε ἡ καρδιά μου, πού

ἦτανε ἄλλωστε καὶ τὸ καθαυτὸ σφέρο μου, καὶ τοὺς διμι-
λοῦσα πάντοτε γιὰ σένα καὶ γιὰ τις ἀρετὲς σου. Συχώ-
ρεσέ με τώρα Μαρία, πού θὰ σοῦ ξεμυστηρεφτῶ ἓνα πρᾶ-
μα, γιατί ἀπὸ σένα δὲν πρέπει νὰ κρύφω τίποτα.

Σώπασε ὕστερα γιὰ μιὰ στιγμή, σὰ νὰ ντρέπονταν
νὰ πῆ τὸ μυστικὸ του, καὶ ἔακολουθῆσε πάλι μὲ χαμη-
λότερη φωνή.

— Οἱ γονῆδες μου ὅμως ἐπιμένανε στὴν ἰδέα τους
καὶ γιὰ ἄλλαγα δὲ μιλοῦσαν, παρὰ γιὰ τὴν Ἑλένη. Βγά-
λαμε μάλιστα ὕστερα στὴ μέτῃ καὶ τὸ ζήτημα γιὰ τὸ
τράχωμα. Ἐγὼ πλούσιος δὲν εἶμαι, καθὼς καὶ τοῦ λόγου
σου. Ἀρχίσανε λοιπὸν νὰ μὲ φέρουν γιὰ παράδειγμα τὸν
Κώστα καὶ τὸν Παῦλο πού κἀμανε συνοικέσια δῆθεν μὲ
τοὺς ἰδίους ὄρους καὶ δυστυχίσανε, καὶ πὼς ἔμα γενού-
τανε καὶ τὸ δικὸ μᾶς τὸ συνοικέσιο δὲ θὰ περνοῦσαμε
καθόλου καλὰ καὶ θὰ ὑποφέραμε ἀπὸ φτώχεια καὶ θὰ εἴ-
μασταν δυστυχισμένοι. Ἀλλὰ τί νὰ σὲ πῶ! καλύτερα νὰ
μὴ σ' ἔλεγα τίποτα

Σὲ ὀρκίζομαι ὅμως πὼς ἂν ἀναγκάστηκα νὰ πῶ τὸ
ναί, ἐνῶ προτύτερον ἀρνιούμουν αὐτὸ τᾶκαμ, ὄχι γιὰ τὸ
τράχωμα τῆς Ἑλένης, μὲ φτάνει δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ τέ-
χνη μου, ἀλλὰ γιατί μιὰ ἀφιβολία καὶ μιὰ δειλία μὲ πα-
ράλυσε καὶ δὲν τολμοῦσα νὰ στὸ ξεστοματίσω. Δὲν εἴφερα
καλὰ τὰ αἰσθημάτά σου Ἐβλίπα πὼς μ' ἔδειχνες μιὰ
φιλία, μιὰ ἀδερφικὴ συμπάθεια μόνε, καὶ μὲ τις ἀνεξάρ-
τητες ἰδέες πού εἶχες; θαρροῦσα καὶ πὼς δὲν ἤθελες νὰ

ζαν εκεί 'πάνου, και μέσ' τὸ πριγιδι τους έρριχαν πότε και πότε καμμιά ματιά δὲξω πρὸς τὸ χάλασμα, μὴν τύχη και φανῆ κανέναν—πρῶμα πού δὲν τὸ πίστευαν ποτέ. Ὅμως κατὰ τὴ σκάλα, πού έφερνε ἀπὸ τὴ χώρα, οὐδὲ τοὺς πῆγαινε ὁ στοχασμός τους νὰ προσέξουν, γιατί κανέναν φόβο ἐκείθε δὲ φαντάζονταν. Καὶ ποιὸν τάχατε εἶχαν νὰ φοβῶνται;

Κ' ἦταν παραδομένα ὀλόφυχα στὰ γέλοια και στ' ἀλαλητά τους. Τέτοιες στιγμὲς ὁ κόσμος νὰ χαλοῦσε δὲ θὰ τῆγνοια ε. Καὶ μοναχὰ καθὼς ἔτυχε ἓνα παιδί με τὴ φόρα τοῦ δρόμου νὰ πεταχτῆ δὲξω ἀπὸ τὴν τάπια ἀξάφνα και νὰ ἰδῆ και νὰ δῶση εἰδήση, τότε ἦρθαν, παρακάιρα, στὸν ἑαυτό τους, τότε λαγάρισαν με μιάς ἀπ' τὸ μεθύσι τοῦ παιγιδιού.

— Στ' ἄρματα!

Και ποῦν' τα ἀλοίμενός τους τ' ἄρματα! Ἐπείσαν σὲ σύχυση φριχτή. Ἐτρεξαν πρὸς τὰ μπεντένια. Κι' αὐτὸ πού εἶδαν ἦταν κάτι τρομερὸ σὰ φάντασμα, σὰ σκιαχτρο φιδοκέφαλο. Ἐκεῖ, μπροστά τους, ὄχι πολὺ πέρα ἀπὸ τὴν τάπια, τρεῖς ἄντρες, ἓνας ὁ Νίκας ὁ βοσκός και δύο ἄλλοι, με σπαθιά ζωσμένοι και με βούρβουλα καθέναν τους στὸ χέρι, ἔρχονταν καταπάνου φυλαχτά κ' ἐπίβουλα, ὅπως ἔδειχταν. Ἦταν καθαρός ὁ σκοπός τους. Κ' εἶχαν ἀνοίξη οἱ τρεῖς γιὰ νὰ μὴ μπορέση νὰ τοὺς φύγη κανένα παιδί ἀπὸ τὴν τάπια. Ἐμειναν ἀσειστα, με στόματα ἀνοιχτά, με μάτια τεντωμένα τὰ παιδιά, και γιὰ μιά στιγμή θάλεγε πὼς εἶχαν μαρμαρώση ἀπὸ τὸ φόβο, τ' ἄμοιρα. Κ' ἐκεῖνοι, σὰν εἶδαν πὼς τοὺς ἔνοιωσαν, ἔβαλαν κάτι ἄγριες φωνές και ἄρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς τὴν τάπια. Τότε τινάχτηκαν σκιαγμένα τὰ παιδιά, και σὰν κοπάδι πού ἔπεσε λύκος στὸ μαντρί του, σκόρπισαν ἐδῶθε ἔκειθε και γύριζαν βελάζοντας σὰν τὰ κατοικία. Δὲν ἔλαβαν καιρὸ μῆτε νὰ συλλογιστοῦν πὼς νὰ γλυτώσουν. Νὰ μείνουν, νὰ παρασπιστοῦν ἦταν ἀνίκανοι. Νὰ παραδοθοῦν χωρὶς ἀντίσταση δὲν τὸ χωροῦσε ὁ νοῦς τους. Καὶ ποιὸς θὰ δέχονταν τέτοια ντροπή; Καὶ ποιὸς θὰ βαστοῦσε και τὸ ξύλο;

Ἄξάφνα μιά φωνὴ ἀκούστηκε, μιά παιδικὴ οὐρανόσταλη φωνίτσα, πού χύθηκε μέσ' τὴν ἀνεμοζάλη τῆς ἀπελπισίας τους.

— Στὴ Μίνα, παιδιά! Στὴ Μίνα!

Και σύγκαιρα με τὴ φωνή, χωρὶς στιγμή νὰ χάνουν, ἔτρεξαν δὲξω ἀπὸ τὴν τάπια και με δύο

πηδημάτα ἔφτασαν τὴν ἀνοιχτὴ θύρα τῆς Μίνας, πού ἔχασκε στῆς τάπιας τὸ πλευρὸ τὰ στόμα δαίμονα, κατέβηκαν μ' ὄρη τὴ σκάλα και βρέθηκαν μέσ' τὸ σκοτάδι. Ἀκόμα λίγο, και θάπιφταν μιά χαρὰ τὰ χέρια τοῦ βοσκῶ! Τὰ πειὸ μικρὰ μάλιστα ἀπὸ τρεῖχα γλύτωσαν τὸ σκύλο του, καθὼς κατέβαιναν δλοῦστερα με βήματῃ πού σάλυταν και πού γλιστροῦσαν. Καὶ τώρα; Ἐμπρός! Ὅπου τοὺς βγάλη ἡ Μίνα! Ἄς εἶναι και στὸν ἄλλον κόσμο νὰ τοὺς πῆγῃ! Ὅμως, τί σκοτάδι ἀφάνταστο! Τί φόβοι σαρκωμένοι στὴν ὄψη τοῦ σκοταδιού! Καὶ τί θὰ γίνη παρακάτου; Πρὶν ἀκόμα φτάσουν νὰ καλοσταθοῦν, νὰ ἰδοῦν πού βρίσκονται, νὰ συνειθίσουν στὰ τριγύρω τους, κι' ἀπὸ τὴ μιά τρομάρα πού ἔφρουγαν νὰ λάβουν καιρὸ νὰ γνωρίσουν τὴν ἄλλη πού ἦσαν, βλέπουν ἀμέσως νὰ προβάλλουν στὴν κορφή τῆς σκάλας οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι πού τοὺς κυνηγοῦσαν, και νὰ ρίχνωνται κάτου ἀκράτητοι· κι' ὁ βοσκός πού πῆγαινε μπροστά νὰ κρῆζῃ πάντα με φοβέρα.

— Σταθῆτε, ὦρέ, νὰ πολεμήσετε! Τί τρέχετ' ἔτσι; Εἰσαστε παληκάρια; Δὲ με καρτερεῖτε; Καλὰ πᾶτε αὐτοῦ πού πᾶτε! Δικοὶ μου εἰσαστε!

Τίποτα δὲν ἀκούνε τὰ παιδιά. Βαδίζουν στὰ τυφλά και προχωροῦν. Καὶ τὸ πὼς, κανεὶς δὲν τὸ φαντάζεται. Μῆτε κι' αὐτὰ τὰ ἴδια. Ποτὶ ὡς τότε δὲν εἶχαν τολμήση παίζοντας νὰ χωθοῦν τόσο βαθιὰ στὴ Μίνα. Πολλὲς φορὲς γιὰ νὰ δεχτοῦνε παληκάρια τ' ἀποφασίζαν, ἀλλὰ δὲν πῆγαιναν πέρα ἀπὸ τὴν ἄκρη τῆς σκάλας. Κ' ἐκεῖ, βλέποντας τὰ βᾶθη τ' ἀγνωστα τοῦ σκοταδιού, στέκονταν νὰ φωνάζουν και ν' ἀκροαστοῦν τ' ἀντίφωνο πού τοὺς γύριζε τὸ χάσμα πίσω. Ἐτσι φοβέριζαν τὸ κούφωμα τὸ σκιαχτερὸ τῆς Μίνας. Κι' ἀντὶ νὰ δῶση θάρρητα στὸ φόβο τὸ δικό τους ἡ φοβέρα ἐκείνη τῆς βοσκῆς, γίνονταν χιλιόδιπλη, κι' ἄγρια σὰν πελαγίσια σαλαγῆ τᾶπαιρνε τὰ παιδιά ἀπὸ πίσω στὸ κυνήγι. Τί τρομάρες τότε και τί βογγητὰ πού ἔφρουγε τῆς Μίνας τὸ σαγόνι! Τί γέλοια ἀντάμα και τραγούδια! Τί κατάρεις και βρισίεις! Τί ρουχαλητὰ και οὐρλιάσματα! Καὶ μουγκρητὰ παραπονιάρικα! Καὶ ξεψυχίσματα θεριῶν! Καὶ τώρα ἦταν θάμα ἡ τόλμη τῶν παιδιῶν. Τόλμη ἀπὸ τὸ φόβο πάλι γεννημένη.

Ἦσαν κάτου ἀπὸ τὴ σκάλα μακρουλό στῆνωμα, πού τραβοῦσε κάμποσο κ' ὕστερα γύριζε δεξιά, κι' ἀκολουθοῦσε νὰ προβάηνη ποὶς ξέρεῖ ὡς πού κι' ὡς πόσο. Ἐκεῖ τὸ σκοτάδι γίνονταν πηχτότερο κ'

ἦταν ἀδύνατο νὰ ἰδῆ κανέναν. Κι' ἂν ἀνοίγε ἀξάφνα μπροστά τους κανέναν χάσμα νὰ τοὺς καταπιῆ; Κι' ἂν τοὺς περιμενε καμμιά δολερὴ καταπαχτή, κανένα πηγάδι, καμμιά νεροῦ δεξαμενὴ; Ἄν ἄρχιζε κητήφορος και τὰ τραβοῦσε κάτου στ' ἀπατά του; Βάνοντας μπροστά τὰ πόδια με προφύλαξη και με τὰ χέρια ψάχνοντας στους τοίχους, ἦσαν τὰ παιδιά τὴν ἀγκωνὴ τοῦ τοῖρου· κι' ὄλο προχωροῦσαν· κι' ὄλο χώνονταν βαθύτερα, ὅσο ἀκουγαν τῆς φωνῆς και τὰ βήματ' ἀπὸ πίσω.

Ἐκεῖ, στοῦ δρόμου τὴ στροφή, πρῶτος ξεπρόβαλε ὁ βοσκός, κι' ἀπ' τ' ἀντιφῆγγισμα τ' ἀριό, πού ἔφτανε ἀπόξω και τὸν φώτιζε μονόπλευρα, γίνονταν πειὸ μεγάλος και πειὸ ἄγριος. Ἐμοιαζε σὰ δαίμονας ἴδιος κι' ἀπαρᾶλλαχτος.

— Ποῦ θὰ μ' πᾶτε τώρα, ὦρέ; Ποῦ θὰ μ' πᾶτε;

Βρόντησε γαργαριστὴ ἡ φωνέρα του μέσα στὴ Μίνα. Τέτοια ἀφορμὴ περιμεναν και τὰ παιδιά γιὰ νὰ ξεσπάση ὁ φόβος τους. Ἀρχιταν νὰ κλαῖνε με ξεφρονητὰ μεγάλα, πού καθὼς τὰ κλωθογύριζαν οἱ θόλοι ἔκαναν τὰ παιδιά νὰ τρέμουν πειὸ πολὺ και ν' ἀπολοῦν πειὸ ἄγρια τὰ κλάματά τους. Κ' ἡ φωνὴ τοῦ βουνοῦ ἀκολουθοῦσε μέσ' τὴ βροντολογῆν αὐτὴ νὰ ξεχωρίζῃ.

— Ποῦ θὰ πᾶτε, πού;

Τότε βλέπουν τὸ βοσκὸ και τοὺς δύο ἄλλους νὰ τραβοῦν πειὸ μέσα ἀκόμα. Τὰ σκῆματά τους χάνονται σιγὰ και σβύνουν ὀλοτελα μέσ' τὸ σκοτάδι, και μοναχὰ τὰ βήματά τους εἶν' ἀκουστά. Ρίχνονται και τὰ παιδιά βαθύτερα. Κι' ἀπὸ τὸ φόβο τὸ μεγάλον παῦσον τώρα και τὰ κλάματα· πνίγουν κάθε φωνὴ στὸ λάρυγγά τους· τὰ φοβίζει κ' ἡ ἴδια τους ἡ ἀναπνοή. Τῶνα πικασμένο ἀπ' τὸ φόρεμα τοῦ ἀλλουνοῦ, πατώντας σὲ πλάκες γλιστερές κι' ἀπλώνοντας σὲ τοίχους μουχλιασμένους, ἀρχίζουν νὰ πιστεύουν πὼς κατεβαίνουν ἴσα στὴν καρδιά τῆς γῆς, πὼς βρίσκονται στὸ δρόμο, ζωντανοί, γιὰ τοῦ ἄλλου κόσμου τὸ βσιλειο.

Ἄξάφνα σώνεται τὸ στενοδρόμι, και τὰ πόδια τους βρίσκουν ἄλλη σκάλα. Πατοῦν με φόβο και με προτοχή, κατεβαίνουν, ἀλλὰ ὅσο τραβοῦν, τόσο δὲ βρίσκουν ἄκρη. Ποῦ θὰ τὰ βγάλη αὐτὸς ὁ δρόμος, ὁ καινούριος, πάλι; Ἀλήθεια νὰ τοὺς ἔλεγε ἡ θεὸς Σόφω πὼς τραβᾷ δυὸ ὄρες ἀποκάτου ἡ Μίνα και φτάνει πέρα ὡς τὴν ἀερογαλιὰ; Κι' αὐτὸ τ' ἀφάνταστο κυνήγι στὰ βᾶθη μέσα τῆς

μῆς σὰ γκόσμα. Με φαίνοταν πὼς, ἕνα στέλεγα και σὺ τὸ ἀρνοῦσε, δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὸ βαστάξω. Γιατὶ νὰ στερεθῶ μιά τόσο γλυκεριὰ ἀνάμνηση; Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φόβος μ' ἔκαμε νὰ ἀποφασίσω ὅτι ἀποφάσισα, νὰ δώσω τὸ λόγο μου στὴν Ἐλένη, πού ὕστερα ὕστερα με φάνηκε πού ἦτανε και συμπαθητικὸ κορίτσι.

— Καὶ γιατί τάχα μου τὰ λές αὐτὰ τώρα, Λουκά; τοῦ εἶπε με πολὺ πόνο ἡ νιά.

— Πρέπει, ναι! νὰ στὰ πῶ ὅλα, γιὰ νὰ τὰ ξέρης, γιὰ νὰ τὰ καταλάβης καλά. Στὴν ἀρχὴ με φάνηκε πὼς μπορούσα νὰ τὴν ἀγαπήσω τὴ νόστιμη τὴν ξανθοῦλα μου πού τὸ χέρι τῆς ἔταν μου τῶδινε ἔτρεψε μέσ' στὸ δικό μου, νομίζοντας ἐπὶ τέλους πὼς ἡ νιότη κ' ἡ ὁμορφιά ἔχει πάντα τὴ δύναμη νὰ σὲ γοητέψῃ, νὰ σὲ παρασύρῃ, και—ἂν ὄχι ἄλλο τίποτα—νὰ τὴν ὑποφέρῃς τουλάχιστο. Πλὴν ὅλα αὐτὰ ἔμειναν γιὰ μένα θεωρίες και μόνε θεωρίες. Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ ὕστερο ἀπὸ λίγον καιρὸ μιά ἄλλη παρουσιαζόντανε μπροστά μου, μετ' ἄλλη ἀπασκολοῦσε τὸ πνεῦμα μου.

Μ' ὅλα ταῦτα ἡ πραγματικότη με εἶχε δεμένον και με βασάνιζε σὰν πικρὴ εἰρωνεία. Ἐτσι, σιβαίνει καμμιά φορά. Ἡ σκληρὴ τύχη μᾶς κίμει νὰ ὑποταχτοῦμε και νὰ θυσιάσουμε τὴν καλύτερὴ μας τὴν ἀγάπη, και ν' ἀφήσουμε στὴ μέση τοῦ δρόμου τὴν ἀπόλαψη ἐνοῦ ὠραίου θναιρου.

Αὐτὰ ὅλα σκεπτοῦμενα, Μαρία, και προσπαθοῦσα νὰ

παρηγορηθῶ. Ἀλλὰ ὅταν κάμποσες μέρες ὕστερα ἀπὸ τὸν ἀραβῶνα μας ἦρθες σὲ ἐκεῖ τῆς Ἐλένης και σὲ εἶδα ὅλες οἱ ἰδέες μου ἀλλάξαν.

Θαρρῶ πού σὲ βλέπω ἀκόμα με τῆμορφη ἐκείνο τὸ μάλινο φουστάνι σου. Εἶχε μιά θωριὰ ἐκείνο τὸ φουστάνι πού κ' ἐγὼ ἀκόμα πού εἶμαι ζωγράφος δὲ μπόρεσα καλὰ καλὰ νὰ τὴν ξεχωρίσω. Με φάνηκε πὼς ἡ θωριὰ ἐκείνη ἦτανε σὰν τὸ ζεστὸ αἶμα τῆς καρδιάς σου. Ἦτανε τέλος ἓνα φῶρεμα πού σ' ἀποτόπωνε ἀνάμεσα στὰ τοσαῖσματα του. Φοροῦσες κ' ἓνα μαῦρο μεγάλο καπέλλο πού φαινοῦντανε σὰν πένθος στὴ θανάσιμη ὠχρότη τοῦ ἄσπρου σου προσώπου. Μ' ἔσφιζες τὸ χέρι και με συχάρηκες, φάνηκες πὼς ἤθελες νὰ χαμογελάσης. Καθόλου ὁμως τὰ μάτια σου δὲ δείχνανε πὼς εἶχες τέτοια δρεξη. Ὅ! ἡ ματιά πού μ' ἔρριξε ἐκείνηνα τὴν ὥρα ἡ διαπεραστικὰ ἐκείνη ματιὰ πέρασε στὴν καρδιά μου, σὰ σουγλερὸ μαχαίρι και μαζὺ κ' ἡ λύπη σου, κι' ἀπὸ κείνη τὴν ὥρα κατάλαβα πὼς και σὺ ἀγαποῦσες ἐμένα, κ' ἐγὼ ἀγαποῦσα ἐσένα, και ἡ μικρὴ μου ἡ ξανθοῦλα ἀραβωνιαστικιά, ντυμένη στὰ ἄκρα, στεκοῦντανε σὲ πλάι μου...

Σιωπῆ ἀκολούθησε γιὰ μιά στιγμή ὕστερα ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Λουκά.

Ἡ βροχὴ δέξω ἔπεφτε με τὸ καρδάρι. Ἀρχίησε νὰ νυχτώνη και ἀπὸ τὴς ἄστραπῆς και τὴς βροντῆς λαμπύριζε και τραντάζονταν τὸ σπίτι, ἐνῶ δέξω μακρὰ βουίζανε τ' ἀστροπελίκια, σὰ νὰ ἦτανε κατάρια Θεοῦ ὀργισμένου.

Ἡ Μαρία πνίγονταν ἐπὸ τὴ ζέστα και τὴ συγκίνηση. Ὁ Λουκάς ζύγωσε κοντὰ τῆς και τὴν ἔπιασε τὰ χέρια τῆς χωρὶς ἐκείνη νὰ δειξῆ ἀντίσταση.

— Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη πού λές κ' ὕστερα, ξεκολουθάει, κατάλαβα τὴν ἄδυσσο πού με γύριζε ἀπὸ τὴν Ἐλένη. Ἀπὸ μέρα σὲ μέρα βλέπω πὼς δὲν ἦταν ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλο, και ἔλαβα τὴν πρόγνωση γιὰ τὸ μέλλομας. Μοῦ φαίνεται πὼς μπροστὰ τῆς στέκουμαι σὰν ἀραιρεμένος, σὰ στεναχωρημένος, γιατί οἱ καρδιές μας δὲ συμφωνήσανε, δὲν κάμανε ἄρμονία. Ἐκείνη δὲ διαφέρεται γιὰ ὅτι ἐγὼ διαφέρωμαι, και ὅλες τὴς ἰδέες τῆς και τὰ κινήματά τῆς τὰ βρίσκω φαντασιοκοπίες και δὲ με κάμνουν καμμιά ἀσθηση.

Συχνὰ τῶλεγα και τὸ λέω πὼς εἶναι νόστιμη κοπέλλα, ἀλλὰ εἶναι λάθος δικό μου πού δὲν αἰσθάνομαι τίποτα ἄμα τὴ βλέπω, πού δὲ μπορεί νὰ με συγκινήση καθόλου; Κάθε βράδυ πού πηγαίνω σὲ τὸ σπίτι τῆς και τρώγω ἐκεῖ με περιμένει σὲ παραθύρι, κι' ἕνα με διῆ κατεβαίνει και μ' ἀνοίγει ἐκείνη τὴν πόρτα. Ἐγὼ τὴ γαιρετῶ με στερεότομο τρόπο βγάζοντας τὸ καπέλλο μου, και τὴ δίνω τὸ μπράτσο μου και πηγαίνουμε μέσα. Ὅταν ὕστερα ἀκούω τοὺς γειτόνους νὰ λένε ἔωψου μας ἔτσι ταιριασμένο ζευγάρι! με περᾶει κρῶς ἔδρωτας, και θαρρῶ πὼς ἐκείνη τὴ στιγμή θὰ ξεψυχῶσω.

Ἐ! τώρα πιά, Μαρία, δὲ θέλεις νὰ δώσουμε τέλος σ' αὐτὴ τὴν κωμωδία, σ' αὐτὴ τὴν ὑποκρισία; Δὲν πρέπει

κρίας γής και της μαύρης νύχτας ως τότε θά βρ-
στούσε ; Άλλοίμονο και τρισάλλοι τους ! Άν δεν
τά κατόπινη ή γή πρωτύτερα ! Άν δεν ζυπνούσαν
τά στοιχειά που φώλιζαν εκεί μέσα ! Και τότε
καλές άντάμωσες, ζωή ! Άχ, μωρέ, σκότωμα πού-
θελες, βοσκέ ! Βοσκέ κακότροπε ! Βοσκέ φονιά !

Ύστερ' από λίγη ώρα σταθηκαν να πάρουν ά-
ναπνοή και να μπορέσουν να καταλάβουν πού θρί-
σκονταν εκείνοι που τους κυνηγούσαν. Ριζώνουν σε
μιάν άκρη, μαζωμένοι κουδαραστιά, με χέρια και
κορμιά δεμένα σ' ένα άγκάλιασμα. Νοιώθουν στα
πρόσωπα τ' δλοθέρμο το φύσημα που βγαίνει απ'
τά στόματά τους κι' άκούν τον ήχο του σκιαγμέ-
νον και βραχνόν. Οι καρδιές τους βροντούν σά να
ζητούν να φύγουν απ' τὰ στήθια τους. Άκροά-
ζονται. Άνθρώπου πάτημα δὲ φτάνει πειδ σ' αυ-
τούς. Έφυγαν ίσως, γύρισαν πίσω οι κυνηγοί τους ;
Άν ήταν έτσι ! Στέκονται λίγες στιγμές και πε-
ριμένουν. Τ' άφτιά τους, τεντωμένα στη σιωπή,
άρπάζουν και τὸ πειδ άλαφρό ψιθύρισμα. Ω φρίκη !
Κάτι σά φύσημα άλαφρό, μά γλήγορο χαϊδεύει τὸν
άγέρα και γλιστράει άπάνου απ' τὰ κεφάλια τους.
Και κάποτε μιὰ κρύα παλάμη τους χτυπάει στα
πρόσωπα σά ράπισμα νεκρού χειριού. Ήταν οι ξα-
φισμένες νυχτερίδες που πετούσαν. Χιλιάδες και
μυριάδες απ' αυτές είχαν μέσα στη Μίνα της φω-
λιές τους. Και ζύπνησαν κι' άγρίψαν και τριγυρ-
νούσαν. Και τότε με τρομάρα, που δὲν παραστένε-
ται, μέσ' τή βαρειά του σκοταδιού γαλήνη ένα
ξερὸ χτύπημα σάν από κρούσιμο πρυόβολου άκούνε
τά παιδιά, κι' άντάμα με τὸν κρότο, και πριν φτά-
σουν να ξηγήσουν αυτό πάλι τ' άδόκητο, βλέ-
πουν ψηλά, σάν άποάνου στα κεφάλια τους, άμε-
τρες σπιθες να χορεύουν και να σβίνουν πάλι, και
στο γοργὸ τὸ φῶς που χύνεται τριγύρω, πότε βλέ-
πουν χέρια ν' αναδειώνονται, πότε σπαθιά να παί-
ζουν, πότε πρόσωπα κι' άγρια μουστάκια να φο-
βερίζουν. Καθὼς ήταν, τὰ κακόμοιρα, βαθιά, στὸν
πάτο τῆς σκάλας, κ' εκείνοι ήταν άπάνου, στῆς
σκάλας τὴν κορφή, τοὺς φάνηκαν σά δαιμόνιοι με-
γαλόθωροι, φανταχτεροί, που έβγαναν φωτιές απ' τὰ
κορμιά τους. Δὲ γύρισαν ν' άντικρύσουν τὸ σκιαχτρο
άλλη μιὰ φορά. Δὲν πρόσεξαν στῆς φωνές που άκου-
γαν από πίσω, αν τὰ φοβέριζαν ή αν τὰ καλούσαν
να σταθούνε. Τσάκισαν κατά μέσα σκουζοντας, πη-
δώντα, πέφτοντας, πατώντας τὸ ένα τ' άλλο.
Τύχη καλή ήταν που δὲν έπαθαν και τίποτα χει-

ρίτερο μεσ' τὸν άλλόρρενο τὸ φόβο τους και στὸ
φευγιό τους.

Όμως από ένα σ' άλλο ξάφνισμα τοὺς εἶναι
γραφτὸ να πέφτουν, τὰ καψόπαιδα ! Πριν περάση
ή πρώτη παραχή, δεύτερη πάλι τώρα τὰ καρτερεί.
Μὴν εἶν' από τὴν άμπατή τῆς Μίνας, μακρινὸ ση-
μάδι που τοὺς στέλνει ή 'μέρα, αυτό του τοίχου τ'
άμυδρὸ άντιλάρισμα, που φαίνεται σε βάθος άμετρο
τάχα, σά χάραμα άύγινό, πρωτόφαντο, και γίνεται
πειδ ξάστερο ὅσο τὸ σιμώνουν ; Μὴν τοὺς τὸ πλά-
θει ὁ φόβος τους ὅ,τι θεωρῶν, ή μὴν τὰ γαλάει τὸ
σκοτάδι ; Ω, δὲν εἶναι πλάσμα, μήτε γέλασμα !
Εἶναι φῶς άληθινό, λευκὸ, λαμπρὸ φῶς τῆς 'μέρας !
Τρέχουν κατά τή λάμψη κι' ακολουθοῦν τὸ δρόμο
που φέρνει στὴν πηγὴ τῆς. Ω χαρίς ! Μ' ένα του
θόλου γύρισμα βρίσκονται άντικρυ σε μεγάλη τρύπα
δλάνοιχτη, ίσα με παρὰθυρο, με παχύτατους τρι-
γύρω τοίχους. Έπειτε ὁ ήλιος στὸνα τῆς πλευρῶ,
και τὸ γλυκὸ του φῶς άπλώνονταν ὡς μίσα. Με
μάτια που θαμπώνονται, συνειθισμένα τόσην ὡρα
στὸ σκοτάδι, σκύβουν τὰ παιδιά και βλέπουν ὄξω
ένα κορμάτι γαλάζιον οὐρανὸ και τὸν ήλιο τους τὸν
ποθητὸ ψηλά να λάμπη. Χώνονται ὕστερα δυὸ απ'
τὴ μάγγα και κυτάζουν, να ιδούν τάχα που βρί-
σκονται. Στὴ θάλασσα, κατά τὸ λόγο τῆς θειά
Σόφως, δὲν τάβγαλε ή Μίνα χωρίς άλλο. Γύρω θω-
ροῦν δέντρα πολύφυλλα και μάάλιστα συκές, ήμερες
κι' άγριες, και μουριές χοντρόκορμες περισεές. Ξε-
τάζουν τὰ γνωρίσματα του τόπου και θεωροῦν πῶς
δὲν τοὺς εἶν' άγνωστος. Άλλά δὲ μποροῦν άμέσως
και να τὸν καταλάβουν. Τὸ ψήλωμα από τὸ παρὰ-
θυρο ὡς τὸ χῶμα δὲν ήταν από 3 ὄργυιες περσότερο.
Κι' άποφασίζουν να κατέβουν. Τρυπώνουν ένα ένα,
κι' άλλα ζητώντας πάτημα στὸν τοίχο, άλλα πη-
δώντας ἑλεύτερα, βρίσκονται μ' άπειρη χαρὰ κι'
άλαφρωση κάτω. Κυτάζουν τότε μ' άπορία γύρω
τους. Πνιγμένως ὁ τόπος από χαμόφουτα κι' άγκά-
θια και χορτάρια ! Βάτοι και πατουλιές ὡς πέρα.
Οὐτ' ένα μονοπάτι πουθενά ! Κι' άπάνου από τὴ
χλόρη τὴν πολύχυμη προχωροῦσε τῶν μπεντενιῶν
του κάστρου ή άλυσιδα.

Χωρίς καιρὸ να χάνουν τὰ παιδιά, γιατί ήξεραν
πῶς κυνηγιώνται, τράβηξαν με τὴν τύχη βορεινά,
βαδίζοντας παράλληλα στου κάστρου τὸ θεμέλιο.
Άνοιγουν δρόμους άνάμεσα στα δεντρικά και σ'
άγριοδύτανα χώνονται στα νερά, που κοιμῶνται
κάτου από τὰ πετροσέλινα και τὰ πολυτρίχια. Βα-

δίζουν έτσι ὡρα πολλή. Κι' άνηφορίζουν ὅπου του
κάστρου τὸ τειχὶ άνηφορίζει και χαμηλώνουν ὅπου
κ' εκείνο χαμηλώνει. Και στρέφουν ὅπου στρέφει.
Άξαρνα σε μιὰ άγκωνή στέκονται και μένουν με τὰ
στόματ' άνοιχτά. Μπροστὰ τους και σε ψήλωμα
θεοράτο στυλώνεται τάπια στρογγυλή, γιγαντω-
μένη, περήφανη μεσ' τὴν τρομερὴ τῆς τὴ γαλήνη.
Άναμετροῦν απ' τὰ θεμέλια τῆς ὡς τὴν κορφή τ'
άνάστημά τῆς. Και βάνουν τῆς φωνές :

- Ὁ Λέοντας ! να τος ὁ Λέοντας !
- Εἶν' ή Μεγάλη τάπια ! Ἡ τάπια μας !
- Που βρεθήκαμε δῶ ;
- Γυρίσαμε στα βήματά μας !
- Κρίμα στὸ ταξίδι μας !
- Σωπάτε και χαθήκαμε !

Κι' αλήθεια, λίγο ακόμα και τὰ παιδιά θα
τάνοιθων από τὴν τάπια. Σ' ένα μπεντενὶ ὁ βο-
σκὸς με τοὺς συντρόφους του βγαλμένοι άγνάντευαν
άδιάφορα τριγύρω τους, χωρίς να βλέπουν κάτω. Πρά-
λαθαν τὰ παιδιά και κρύφτηκαν μέσα στῆς λού-
φες. Κ' ἔμειναν εκεί κρυμμένα και μιλούσαν χα-
μηλά. Κ' ἐνοιωσαν πῶς εἶχανε γλυτώση από τὸν
κίντυνο. Δοιπὴν δὲ μπορέσαν οι ἔχτροί τους να τοὺς
πιάσουν ! Κ' ἔδιωξαν τὸ φόβο απ' τῆς καρδίες τους.
Και κατάλαβαν πού θρήθησαν. Κ' εἶχαν πῆση στὴ
Φόσσα του κάστρου τὴ βαθύτατη, που τὸ τριγύριζε
ὄλο. Που τὰ παιδιά τὴ ρέγονταν τόσον καιρὸ, αὐτὴ
και τὰ καλά τῆς, αλλά δὲν εἰσικαν τρόπο να τὴ
φτάσουν. Και τώρα, να που και μὴ θέλοντες τὴν
ἔφτασαν ! Και τὴν ἔκαμαν δική τους !

X

Έκείνο τὸ δειλινὸ ή θειά Σόφω βρίσκονταν σ
μεγάλη άνησυχία. Στὴν αρχή, ὄχι πολλή ὡρα ὕστερ
από τὸ μεσημέρι, εκεί που εἶχε βγῆ και καθόνταν
στο ταχτικὸ τὸ καθισμά τῆς, εἶδε τοὺς τρεῖς άν-
θρώπους που περνούσαν. Τοὺς ρώτησε και τῆς μο-
λόγησαν τί πᾶ να κάμουν άπάνου στὸ κάστρο. Χά-
ρηκε τότε και παράγγειλε να δώσουν κι' από λόγου
τῆς ζύλο στα τρελλοπαίδια. Όμως αὐτὸ θά ήταν
παραπνισιὰ, γιατί δι' λόγιαζε να χαρίση τὸ δικά
τῆς, που συνήθιζε να τοὺς δίνη. Μάλιστα σήμερα
εἶχε ὄρεξη και δύναμη πειδ πολὺ να δώση με τὸ
ρχδὸί τῆς. Και φύλαγε πότε θάρχονταν τὰ παιδιά
να κατεβῶν.

Ύστερ' από πολλή ὡρα κι' από τόση άναμονή,
που τὴν κοίτασε, βλέπει άντι νάρχωνται τὰ παι-
διά, τοὺς ιδεους τοὺς πρώτους εκείνους να κατε-

ἔσο εἶναι καιρὸς ακόμα να ξεκαθαρίσουμε αὐτὸ τὸ ζήτημα
και γιὰ τὸ δικὸ σου τὸ καλὸ και γιὰ τὸ δικὸ μου και γιὰ
τῆς άρραβωνιαστικίης μου τὸ συμφέρο τὸ περισσότερο ;
Αὐτὴ τὴ στιγμή άγάπη μου, πρέπει να πάω στῆς 'Ελέ-
νης. Θά τὴ βιώ, θά σφιχῶ τὰ μικρά τῆς τὰ δάχτυλα μεσ'
στα δικά μου, κι' ὁμορρα ὁμορρα και με μεγάλη προφύ-
λαξη θά τῆς τὰ πᾶ, θά τῆς τάξηγησω ὄλα. Θά λυπηθῆ
έκεινὴ τὴ σσιγμή, θά χύση δάκρυα, τὸ ξέρω, μά ὕστερα
θά τῆς τὰ σφουγγίζει. Ένας άλλος που θά τὴν καταλάβη
καλύτερα και θά τὴν κάμη πιδ εὐτυχισμένη, ὅπως τὴν
ἄξιζει.

Δὲν εἶναι έτσι, Μαρία ; Δὲν πρέπει να πάρω κ' ἐγὼ πιδ
τὴ λευτεριά μου και να γίνω κύριος τῆς ζωῆς μου, γιὰ
να τὴν άφιερῶσω σ' ἑσένα ; Δὲν εἶναι αλήθεια πῶς ή
άγάπη μας εἶναι τόσο δυνατή, ὡστε να τὰ νικήση ὄλα ;
Δὲν εἶναι αλήθεια που μαζί θα εὐκολύνουμε ὄλες τις δυσ-
κολίες τῆς ζωῆς και θά φτάσουμε στὴ δόξα ; Εἴμαστε
νέοι κ' ἔχουμε μπροστὰ μας τὸ μέλλο. Θά ἔργαστώ και
αὐ θά με βοηθήσης. Πῆς μου λοιπὸν πῶς και σὺ τὸ θέ-
λεις, και πῶς με συχώρεσες που πήρα μιὰ φορά ἄλλο δρό-
μο, πῆς μου, άγάπη μου, πῆς μου, πῶς τώρα που κατά-
λαβε πιδ ὁ ένας τὸν άλλο, δὲ θά χωριστοῦμε ποτέ.

Ήτανε και οι δυὸ κοντὰ κοντὰ μέσα σ' εκείνο τὸ σκο-
τάδι τῆς κάμαρης, ὄξω ή μόρα στριφογύριζε με δαιμο-
νεμένη βοή, και ή μυρουδιά από τις πασαλιές ἔφτανε
ὡς ἐκεῖ.

— Πῆς μου, Μαρία, πῆς μου, τὴν παρακαλοῦσε ὁ
Λουκάς, μά ἔξαρνα άκούεται ἕνας δυνατὸς κρότος άστρο-
πελικιού και τὴν ἴδια τὴ στιγμή φωτίστηκε ὄλη ή κά-
μαρη από μιὰ λάμψη που φεγγοθόλασε τρομαχτικὰ.

Ἡ Μαρία κλονιάτηκε, δὲ μπόρεσε να βρασαχτῆ στα
πόδια τῆς και κόντευε να πέση. Ὁ Λουκάς άπλωσε τὰ
χέρια του τὴν ἔσφιξε στὴν άγκάλια του γλυκὰ γλυκὰ, ζῶ-
γωσε ὕστερα τὸ στόμα του στα ὄχρα τῆς τὰ χείλια και
αχόρταγα ἤτιε τὸ θεο φίλημα που μαρτυροῦσε τοὺς άρρα-
βῶνες τους.

Γ'

Στὸ γσιτανικὸ χωριὸ ἔβραχε κ' ἐκεῖ πολὺ δυνατά.
Στὸ άνοιχτὸ παρὰθυρο ἐνοῦ σπιτιῶ μιὰ ὁμορφοῦσεινη
ξανθὴ κοπέλλα στεκότανε και περιέμενε τὸν άρραβωνια-
στικὸ τῆς. Από μέσα ὅμως από τὸ σπιτι τὴ μέλωναν
που καθόντανε στὸ παραθύρι με τέτοιον καιρὸ.

— Έλα, Ἐλένη, ἔλα μέσα, γιατί θά βραχῆς και θά
κρυώτῆς. Δὲ φοβάσαι τουλάχιστο αὐτὲς τις φοβερές τις
άστραπές ; Έλα, και μὴ γίνεσαι παιδί. Ὁ Λουκάς σου
θάρρη και μὴ νοιάζεσαι. Δὲν κατάλαβες πῶς από τὸν
καιρὸ ἔμποδίστηκε και δὲν ἤθελε ὡς τώρα ;

Ἡ Ἐλένη ὅμως δὲν τὸ κουνούσε από τὴ θέση τῆς
και μάάλιστα ἔσχυσε πιδ πολὺ ὄξω από τὸ παρὰθυρο, γιὰ
να διῆ καλύτερα. Μ' ἔξαρνα ένα δυνατὸ άστροπελικὶ φω-
τισσε φοδερὰ τὴν κάμαρη. Ἡ κόρη πισωδρόμησε και εἶπε
ένα ἄχ !» με δυνατὴ φωνή και σκέπασε τὰ μάτια τῆς
με τὰ δυὸ τῆς τὰ χέρια. Ἡ κάμαρη ήτανε ὄλοφωτη, μά
ή κόρη δὲν ἔβλεπε καθόλου, σκουτουφλωῦσε άπάνου στα

ἔπιπλα και φώναζε να σέσουν λάμπη ... Ὁ γιατρὸς τῶ
χειριού—που βεβαίωσαν άγρότερα τὴ διάγνωση του και
ὄφ καλύτεροι ὀφθαλμογιατροί—τοὺς ἀπέλειπε. Εἶπε πῶς ή
Ἐλένη εἶναι άδύνατα να γιατρευθῆ, πῶς δὲ θά διῆ πιδ
τὸ φῶς τῆς. Θέλησαν να τὸ κρύψουν από τὴν κοπέλλα μά
έκεινὴ τὸ κατίλαθε.

Ὅσοσο σε καμμάτι πήγε κι ὁ Λουκάς και τὴν ἤθερε
ἔαπλωμένη στὴν κλίνη τῆς. Ἡ Ἐλένη ἄμα τὸν ἐνοιωσε
πασπάτησε κ' ἔπιασε τὸ χέρι του και με μιὰ σπαραχτικὴ
σαγκίνηση του εἶπε τὰ λόγια αὐτά, που τὸν ἔκαμαν ν'
άπαλλαγτῆ από τοὺς ὄρκους του :

— Λουκά, ἐγὼ πιδ εἶμαι τυφλὴ κι' ἐνο παλληκάρε
αὐν και ἐνεα δὲ μπορεῖ βέβαια να πάρη μιὰ τέτοια σα-
κίτσια. Σὲ δίνω πίσου τὸ λόγο μου λοιπὸν, και ἔχε
γέσι !

Σὲ κάθε άλλη περίπτωση να παρουσιάζονταν ή Ἐλέ-
νη και να τὸν ἔδινε τὴ λευτεριά του, αὐτὸ θά τὸ θαρ-
ροῦσε σάν οὐρανοκατέβαστο ὄμρο, αλλά τώρα με τὸ δυσ-
τύχημα αὐτὸ τόσο πολὺ τὴ λυπήθησε, ὡστε δὲ θέλησε να
τὴν πῆ λόγια ἀπελπιστικὰ σά γενναίω παλληκάρε που ἤ-
τανε. Να φυλάξη τὸν ὄρκο που ἔδωκε στὴ Μαρία ἤτανε
άδύνατο. Ἐσκυψε φίλησε τὰ κλειστά τὰ μάτια τῆς λε-
πτοκαμωμένης άρραβωνιαστικίης του, που ἔπαθε ζαιτίας
του, και με μεγάλη προσπάθεια μουρμουρίζει πολὺ θαρρετὰ
τὸ ἥρωικὸ και άνώτατο ψέμα που άποτελεῖ ὄνε: ἀδιόρθωτα
τὴ θυσία.

— Ὁχι Ἐλένη, τὴ λέει, δὲν παραδέχομαι να πάρω
πίσου τὸ λόγο μου. Εἶσαι ή άρραβωνιαστικίη που διέλειξα
και θέλω να γίνης γυναίκα μου, γιατί... σε άγαπῶ.

(Παράφραση από τὸ Γαλλικὸ).

βαίνουν. Τῆς λέν ὅσα ἔγιναν ἀπάνου. Πῶς πῆραν στὸ κυνήγι τὰ παιδιὰ. Πῶς χύθησαν αὐτὰ στὴ Μίνα· πῶς τὰ κυνήγησαν κ' ἐκεῖ, ὅμως ἀπὸ φόβο μὴν πάθῃ τίποτα κανένα, τ' ἄφησαν· καὶ βγήκαν πίσω, ἀπραχτοὶ καὶ ντροπιασμένοι. Μάλιστα τοὺς φώναξαν νὰ μὴ σκιάζωνται καὶ νὰ γυρίσουν. Περιμέναν κ' ἀπόξω τόσην ὥρα νὰ μὴ βγοῦν, ἀλλὰ δὲ φάνηκε κανένα. Καὶ μ' ὄλο τὸ πείσμα ποῦ δὲν ἔγιναν ἄξιοι νὰ τὰ πιάσουν, δὲν κρύβουν τὸ φόβο ποῦ ἔχουν γιὰ τὰ παιδιὰ, μὴν τοὺς ἔτυχε κανέναν κακὸ μεγάλο.

Ἄμα τ' ἀκουσε αὐτὰ ἡ θεὰ Σόφω ἔπεσε σὲ βαρεῖα ἔγνοια καὶ σὲ ταραχή. Μὴν πάθῃ καὶ χάθησαν, ὁ θεὸς νὰ φυλάξῃ, μὲς τὴν ἀγνώριμη καὶ στοιχειωμένη Μίνα; Τί ἀστοχιά, τί τρέλλα τοὺς ἦρθε νὰ κρυφτοῦν ἐκεῖ μέσα τ' ἀπρόκοφτα, τ' ἀχρόνιαγα, τὰ ὄργισμένα; Κ' ἐνῶ ἀραδιάζει βρῖσις τὸ στόμα της καὶ καταρίεται, τὰ χεῖρα της δένουν μ' ἀπελπισιὰ τὰ γόνατά της, κ' ἡ καρδιά παρακαλεῖ τίποτα νὰ μὴν ἔχουν πάθῃ. Ἄφοῦ ἔμεινε καρτερῶντας ὄλο τ' ἀπόγιομα ὡς τὸ γύριμα τοῦ ἡλίου, βλέπει ἀξαφνα τὰ παιδιὰ νὰ προβαίνουν ἀπὸ πάνου τρέχοντας μὲ χαρὲς καὶ γέλοια. Φαίνονταν μὲ τὸ παληκαρίσιο τῶν χερῶν τους κίνημα καὶ μὲ τὸν τρόπο ποῦ διασκελίζαν τὴ σκάλα, σὰ νᾶκαναν τὸ γυρισμὸ τους ἀπὸ πόλεμο κ' ἀπὸ μεγάλη νίκη. Κ' ἡ καϊμένη θεὰ Σόφω ἀπ' τὸ θάμπωμα καὶ τὴ χαρὰ της, ποῦ δὲ μπορούσε νὰ τὴν κρύψῃ, βλέποντάς τα πάλι ἀβλαβα μπροστά της, λησμόνησε καὶ τὸ ραβδί στὸ πλάγι, ἄφησε καὶ τὴν ἀπόφαση ποῦ εἶχε νὰ τὰ χεροτονήσῃ. Κ' ἀφοῦ ἦρθαν γύρω της μὲ πρόσωπα κόκκινα σὰν τὴ φωτιά καὶ μὲ μάτια γιομάτα λάμψη, αὐτὸν τὸ λόγο μοναχὰ ἤρε νὰ τὰ ρωτήσῃ.

— Τί γίνετε, μωρὲ δαιμόνοι; Τί πάθατε; Ποῦ ἦσατε ὄλημέρα;

Τότε ἄρχισαν ἀντάμα ὅλα νὰ τῆς μολογοῦν τὰ πάθη τους καὶ τὰ καμώματά τους. Μιλοῦσαν, ἐκραζῶν, χοροπηδοῦσαν· μὲ τὰ λόγια καὶ μὲ τ' ἀτράχτα κινήματά τους κόντευαν νὰ τῆς πάρουν τὰ μυαλά χωρὶς ἢ γριά νὰ μπορῇ νὰ ξεχωρήσῃ κανένα νόημα ἀπ' τὴ μιμική καὶ τὴ λογοκοπή τους.

— Ἦρθανε, θεὰ Σόφω, νὰ μᾶς πιάσουν! Δὲν κόταγαν νάρθουν τόσες ἡμέρες. Μᾶς ἄφησαν πρῶτα νὰ ξεγνοιάσωμε. Ἔτσι μᾶς ξεγέλασαν. Ἐμεῖς ἤμαστε στὴν τάπια. Παίζαμε χωρὶς καμμιά ὑποψία. Βλέπεις, δὲν εἶχανε καρδιά νάρθουν στὸ φανερό. Ἦθελαν νὰ μᾶς πιάσουν μ' ἀπιστιὰ. Καὶ δὲν εἶχαμε τ' ἄρματα μαζί μας. Τότε, τί νὰ κάμωμε; Χωθήκαμε στὴ Μίνα! Ἐκεῖνοι μᾶς ἀκολούθησαν. Τραβάμε βαθιά, νά, πῖσσα τὸ σκοτάδι! Κ' ἐκεῖνοι ἀπὸ κοντὰ! Τότε τί νὰ κάμωμε; Βρίσκομε μιὰ σκάλα. Μᾶς κυνηγοῦν. Φεύγομε κατὰ μέσα! Ἐκεῖνοι ἀπὸ κοντὰ! Κ' ἡμεῖς ὄλο καὶ πειὸ βαθιά! Πῶς δὲ χαθήκαμε! Πῶς δὲ βγήκαμε στὸν ἄλλον κόσμον; Τότε μᾶς ἔχασαν. Ἀνάβουν τὰ πρυσόβια τους. Καθὼς εἶδαμε ἀξαφνα τὸ φῶς, μᾶς ἔπιασε τρομάρα... Ὁλότελα δὲ σκιάχτήκαμε! Ὅχι καὶ λίγο, ὄχι καὶ πολὺ. Αὐτὴ εἶν' ἡ ἀλήθεια. Τὸ βάλουμε στὰ πόδια. Κλαίμε, χτυπιώμαστε. Πέφτομε, σηκωνόμαστε. Πῶς δὲ σκοτώθηκε κανένας μας! Πῶς δὲν ἔμεινε ξερὸς κανένας ἀπ' τὸ φόβο του! Ἄς εἶναι ὅμως! Νά, καὶ βρίσκομε μιὰ τρύπα! Τρέχομε κατὰ κεῖ. Τηράμε ἔξω, ἡμέρα, χαρὰ θεοῦ! Πηδάμε, πέφτομε στὴ Φόσσα! Τί ἄμορφα ποῦναι κεῖ! Γιατὶ μᾶς γέλασε, θεὰ Σόφω; Μᾶς ἔλεγες πῶς χάνονται ὅσοι μπαίνουν μὲς τὴ Μίνα. Μᾶς ἔλεγες γιὰ ζωτικά. Ἡ Μίνα δὲ βγάνει στὴ θάλασσα, θεὰ Σόφω! Βγήκαμε στὴ Φόσσα! Εἶδαμε καὶ τὸ Λέοντα! Μεί-

ναμε κρυμμένοι ὡς νὰ φύγουν οἱ ὄχτροί μας. Ἦστερα χωθήκαμε πάλι καὶ βγήκαμε. Καὶ νὰ ποῦ ἦρθαμε!

Κ' ἔλεγαν, ἔλεγαν χωρὶς νὰ παύουν, ὡς ποῦ τὴ ζάλισαν τὴ θεὰ Σόφω. Ἐφερε τὰ μάτια φύρω της κ' ἔβλεπε τὰ παιδιὰ παράξενη, πειραγμένη. Τῆς φαίνονταν μὲ τὸ θάρρος τους τ' ἀναγελαστικό, μὲ τὰ χωρατὰ τους, ποῦ ἔκκαναν γιὰ τὰ ζωτικά καὶ γιὰ τὴν καλόπιστη τὴ γνώμη της, ἀλλοιωτικά, ἄσκημα, κακὰ.

— Κωλοβελόνηδες... κωλοβελόνηδες, ἔλεγες μὲ πείσμα μὲς τὸ λάρυγγά της.

Κανένας ὡς τώρα δὲν πέτυχε ναῦρη τὴν ἄκρη τῆς Μίνας, κ' ἀξιώθηκαν αὐτὰ δὲ τὰ παλιόπαιδα νὰ τὸ κάμουν! Καὶ χάλασαν μὲ τὴν παράβολη τὴν τόλμη τους ὅλα τὰ λόγια τὰ παλιά καὶ τὰ ἄμορφα τὰ παραμύθια. Θύμωσε στὰ καλὰ ἡ θεὰ Σόφω. Στάθηκε ὀρθὴ κ' ἄγρια μπροστά στὰ παιδιὰ κ' ἄρχισε μὲ φοβέρα νὰ τοὺς λέῃ:

— Κυτᾶτε ἄλλη φορὰ νὰ μὴ βάλετε τὸ πόδι σας στὴ Φόσσα, γιατί μαῦρο φεῖδι ποῦ σὰς ἔφαγε καὶ κακὴ ὥρα ποῦ σὰς ἤρε! Ἐκεῖ ἔχουν τὰ λημέρια καὶ νυχτέρια τους ὅλα τὰ νεραϊδικὰ συνάγματα! Ὁ τόπος ὅλος, ἀπὸ ξεροπήγαδο Ἰσα μὲ δεντροῦ κουφάλα, κρύβει κ' ἔνα τίποτο πλάσμα ἀγερικό. Κ' ἡ Φόσσα δὲ μὲ τὴν ἔρημιὰ καὶ σιγαλιά της εἶναι τ' ἀγαπημένο τους τὸ κατατόπι· τὸ χοροστάσι τους, ποῦ ξεφαντώνουν. Καὶ μὲς τὸν τόπο αὐτὸν, τὸν ἄγνωρον σ' ἀνθρώπου πόδι, βασιλεύει ἀρχόντισσα τρανὴ ἀπάνου στῆς πιστές της, νεραϊδες καὶ νεραϊδοπούλες, ἡ Κάλλω ἡ ἄμορφη κ' ἡ Κάλλω ἡ φοβερὴ! Αὐτὴ ὀρίζει τὴ Φόσσα τὴν ἰσκιοθρεμμένη. Κ' ἀνθρώπου πόδι δὲν τὴν πάτησε ποτέ! Κ' ἀν λάβετε σεῖς αὐτὴ τὴν τόλμη, θὰ πέσετε στὴν ὀργὴ τῆς Κάλλως καὶ τῆς συντροφιάς της. Καὶ θὰ χαθῆτε, νὰ τὸ ξέρετε! Γιατὶ ἀν τ' ἀπλωμένα τους μαγνάδια τοὺς χαλάσετε, κ' ἀν τὰ νερά τὰ διάφανα, ποῦ πλένονται ἡ λευκαίνουν, τοὺς θολώσετε, κ' ἀν τοὺς χοροὺς καὶ τὰ παιγνίδια τοὺς ταραξέτε, πῶς θὰ ξεφύγετε ἀπὸ τὴν ὀργὴ τους; Ποῖος ἀπὸ σὰς ξέρει τὰ λόγια τὰ γητευτικά, τὰ ξόρκια καὶ τὰ μάγια, νὰ τῆς ξεθυμώσῃ καὶ νὰ γυρίσῃ τὴ φτονερὴ ἐπιθυμιὰ τους σὲ καλωσύνη;

Ἐκεῖ, στὴ Φόσσα, κρατᾶει ἀκόμα καὶ τὸ φοβερὸ στοιχειὸ τοῦ Λέοντα καὶ φυλάει γύρω στὴν τάπια νόχτα ἡμέρα! Γιατὶ ψηλὰ στὸν τοῖχο, ποῦ φαίνεται ἡ μαρμαρένια πλάκα, ἐκεῖ ἀπὸ πίσω βρῖσκεται θησαυρὸς ἀμέτρητος κρυμμένος! Τὸν ἐκρυψε ἡ περήφανη βασίλισσα, ἡ κυρὰ τοῦ κάστρου, μιὰ φορὰ, σὰν ἔφυγε, γιὰτ' εἶχ' ἐλπίδα πῶς θὰ ξανάρθῃ. Καὶ γιὰ δραγᾶτη, νὰ φυλάξῃ τὸ θησαυρὸ, στοιχειώσε τὸ Λέοντα, ποῦ τὸν βλέπετε κεῖ ψηλὰ μαρμαρωμένον. Πολλοὶ ὡς τὰ τώρα θέλησαν τὸ θησαυρὸ νὰ κλέψουν! Ὅμως ὅσες φορὲς κ' ἀν ἔκαμαν δοκιμὴ, ταράζονταν τὸ κάστρο κ' ἡ τάπια ἔβγανε παραξενὸ βογγητό. Κ' ἡ πλάκα μὲ τὸ Λέοντα, ποῦ φυλάει τὴν τρύπα σφαιλισμένη, δὲν ἤθελε μὲ κανόνια νὰ ξεκολλήσῃ. Σὰν εἶδαν κ' ἔπαθαν πολλὰ, καὶ τίποτα δὲ μπορούσαν νὰ καταφέρουν, παράτησαν πειὰ καθ' ἐλπίδα, κ' ἀπὸ τότε κανένας ἄλλος δὲν τολμάει νὰ δοκιμάσῃ. Λοιπὸν καὶ σεῖς, κακόμοιρα, μήτε καὶ στὸ νοῦ σας μὴν τὸ βάλετε. Ἄλλοιὼς σὰς ἔχω ξεγραμμένα! Καὶ δὲ θὰ σὰς πονέσω ὀλότελα! Καὶ θὰ σὰς καταραστῶ ἀκόμα!

Κ' ἀγάλια, καὶ χωρὶς νὰ τὸ νοιώσῃ, τῆς περνοῦσ' ὁ θυμὸς, ἀλλὰ δὲν εὗρισκε ἄκρη μὲ τὰ παραμύθια της καὶ τῆς ὀρμήνευσε. Κατάλαβε ὅμως τελευτατὰ πῶς καὶ πάλι δὲ θὰ φύλαγαν τὰ παιδιὰ τὰ λόγια της, κ' ἀδράζοντας τὸ ζῦλο τάκαμε σὲ

μιὰ στιγμὴ νὰ σκορπίσουν πέρα δῶθε, τρέχοντας μὲ γέλοια καὶ ξεφωνητὰ κατὰ τὴ χώρα.

(Τὸ τέλος στὸ ἀκόλουθο φύλλο).

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

17

Στὸν Ἥλιο

*Περὶφανος ὑφόνεσαι σὰ θεῖα φοβέρα
Τοὺς κόσμους διαφεντεύοντας ἀπ' τὸ σκοτάδι.
Τὰ φωτεινὰ σου κύματα πέρα καὶ πέρα
Στὴν πλάση ἀπλόνης ὁμοια μ' αἰθέριο χᾶδι.*

*Κάνεις τὴ μαύρη Γῆς νὰ γίνεται μητέρα
Μὲ τις ἐρωτικές σου φλόγες· κ' ὡς τὸν Ἄδη
Πόθο κρυφὸ ἔχεις νᾶμπης, πρὶ νὰ φτάσῃ ἡ μέρα
Ποῦ, σβύνοντας, θὰ δῆς τὸν κόσμον ἀχνὸ θημάδι.*

*Μὰ ἡ κάταρα τῶν γενεῶν δὲ φτάνει ὡς σένα
Νὰ σὲ τρομάξῃ καὶ τοῦ Χάου τὴν ἀγκάλη
Σβύνονται τῆς ζωῆς ἀμέτρητα ὀμίνα.*

*Ἄν τᾶκουγες, ποῖν ἢ στερνὴ σου μέρα φτάσῃ,
Τᾶρμα σου στὸ Φαέθοντα θᾶδινες πάλι
Τὸ χάλασμὸ νὰ φέρῃ στὴ θλιμμένη πλάση.*

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ «Νουμάς» πουλιέται στὸν Πειραιᾶ στὸ καπνοπωλεῖο τοῦ κ. Γ. Σηροῦ, ὁδὸς Μπουμπουλίνας ἀριθ. 1 εἰμὰ στὴν Τρούμπα. Ἐκεῖ μποροῦνε νὰν τὸν ζητᾶνε οἱ Πειραιῶτες φίλοι μας.

— Λένε, πῶς ὁ καθηγητὴς κ. Ζηκίδης (κοίταξε καὶ «Γλωσσολογικὰ» τοῦ Φιλῆνα στὸ παρασμένο φύλλο) διδάσκει τοὺς μαθητὰδες του νὰ λένε ὁ Ἐ ρ ρ ι κ ο ς καὶ ὁ Λ ο υ δ ὅ β ι κ ο ς γιατί ἔχουν τὴ λήγουσα βραχεία!

— Νὰ λοιπὸν κ' ἕνας καινούριος κανόνας: Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι βραχεία, τονίζεται πάντοτε ἡ προπαρλήγουσα. Νὰ μᾶς ζήσει κ' αὐτὸς ὁ κανόνας, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ παλιότεροι!

— Ὁ κ. Ἄντ. Ζυγομαλᾶς, πρ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, βουλευτὴς, συντρομητὴς μας Ἰσα μὲ χτές, κτλ. εἶπε αὐτὰ τὰ χρυσόλογα στὸν ἀνθρώπο μας; ποῦ πῆγε τὴν περασμένη βδομάδα νὰ τοῦ ζητήσει τὴ συντρομή;

— Δὲν καταλαβαίνω τὰ λατινικά ποῦ γράφει ὁ «Νουμάς» καὶ γι' αὐτὸ δὲν πλερώνω. Ἄν ἔγραφε «Ἑλληνικά θὰ τοῦ πλερώνα καὶ διακότες δραχμὲς γιὰ συντρομή».

— Ἑλληνικά, φαίνεται, κατὰ τὸν κ. Ζυγομαλᾶ, θάνει νὰ μὴ πλερώνει κνεῖς τὴ συντρομή κ' ὅταν μάλιστα ζητᾶται μοναχὸς του νὰ γραφτεῖ συντρομητὴς.

— Ὁ κ. Ζυγομαλᾶς νὰ μᾶς συμπιθᾶει ποῦ δημοσιεύουμε τὰ χρυσόλογά του. Τέτια ἐξυπνάδα καὶ τέτιο φέρισμο, Ἐ λ λ η ν ι κ ὡ τ α τ α καὶ τὰ δυὸ, δὲν ἀξίζανε νὰ πᾶνε χαμένα.

— Πρωτάκουστο κ' αὐτὸ στὸν τόπο μας! Νὰ βγεῖς βουλευτὴς μὲ σημάκι Σιμοπουλικὴ κ' ἀμέσως ὕστερ' ἀπὸ τις ἐκλογές νὰ πᾶς νὰ κάνεις βίξια τοῦ Ντεληγιάννη!

— Αὐτὴ τὴν προδοσία τὴν ἔκανε ὁ Μαρλᾶς τῆς Πανασσίδας καὶ γι' αὐτὸ ὅλ' οἱ σ τ α θ ε ρ ο ἱ πολιτικοὶ μας σκίζουν τὰ ρούχα τους ἀπὸ τὴν ἀγανάχτηση. Καὶ δὲν ἔχουν ἄδικο.

— Μιὰ κουβεντούλα ποῦ γίνηκε αὐτὲς τις μέρες:

— Ἄτὸ παράκανε ὁ παλιάνθρωπος βρίζοντας τοὺς δημοτικιστὰδες. Δὲ βρῖσκεται κανένας ἀπὸ σὰς νὰν τονε δέρι;

— Ἄτὶ λες, ἀδερφί; Τόσο κουτούς μᾶς πῆρες νὰν τονε δέριουμε γιὰ νὰ τοῦ δώσουμε τὸ δικαίωμα νὰ ποζάρει ὕστερα καὶ γιὰ... ἔθνομάρτυρας; Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε!